

Lise Öğrencilerinde Benlik Saygısının Yordayıcısı Olarak Depresyon, Bağlanma ve Şiddet Eğilimi¹

Depression, Attachment and Tendency to Violence as Predictors of Self-Esteem in High School Students

Hülya ŞAHİN BALTACI²

Turnel ALTAN³

Başvuru Tarihi: 09.12.2016

Yayına Kabul Tarihi: 15.12.2016

DOI: 10.21764/efd.34257

Özet: Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinde depresyon, şiddet eğilimi ve ebeveyn/arkadaşa bağlanmanın benlik saygısının anlamlı yordayıcısı olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 178'i kız (% 62.9) ve 105'i erkek (% 37.1) 283 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalamaları 15,39; yaşlarının standart sapma değeri ise 0,489'dur. Araştırma verileri; Rosenberg benlik saygısı ölçeği, Şiddet eğilimi ölçeği, Beck depresyon ölçeği ve Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa form ile toplanmıştır. Verilerin analizinde aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olup olmadığını belirlemek amacıyla değişkenler arasındaki ikili korelasyonlar incelenmiştir. Analiz sonuçlarında, depresyon, arkadaşlara güven, anneye yabancılaşma ve arkadaşlara yabancılaşmanın lise öğrencilerinin benlik saygılarının önemli yordayıcıları olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar, kişilik gelişimi için kritik bir öneme sahip ergenlik dönemindeki lise öğrencilerine yönelik koruyucu ve önleyici müdahalelerde yol gösterici olabilir.

Abstract: The purpose of this study is to investigate whether depression, violence, and parental / friend attachment in high school students are significant predictors of self-esteem. The study group consisted of 283 high school students, 178 female (62.9%) and 105 male (37.1%). The average age of the students is 15,39; and the standard deviation of age is 0.489. The data were collected using Rosenberg self-esteem scale, Violence tendency scale, Beck depression scale, and a short form of parent and friends attachment inventory. In the analysis of the data, a stepwise multiple linear regression analysis was used. Binary correlations between variables were examined to determine whether there are multicollinearity between independent variables. In results of the analysis, it was determined that depression, trust to friend, alienation to mother and alienation to friend are important predictors of self esteem of high school students. The results outcome may guiding for protective and preventive intervention for high school students who are in adolescence which is a critical importance for personality development.

Anahtar sözcükler: *Lise öğrencileri, benlik saygısı, depresyon, şiddet eğilimi, bağlanma.*

Keywords: *High school students, self esteem, depression, tendency to violence, attachment.*

Giriş

Gelişim dönemi açısından lise öğrenim çağındaki öğrenciler ergenlik döneminde bulunmaktadır. Ergenlik dönemi yaşam süresince karşılaştığımız en karmaşık dönemlerden biri olmakla birlikte birçok sosyal ve biyolojik değişimin gerçekleştiği yetişkinliğe geçiş dönemidir (Smith, Cowie ve Blades, 2003; akt.: Kaplan, 2012). Ergenlik dönemi bireyin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimi açısından birçok değişimin gerçekleştiği bir dönemdir (Cüceloğlu, 2006). Bu değişimlerle birlikte ergenlik dönemindeki bireylerin yerine getirmesi beklenen bazı gelişim görevleri de bulunmaktadır. Ergenlik dönemindeki bireylerden beklenen yaşam görevlerinden bazıları şunlardır: bedensel özelliklerini kabul etmek, eril ya da dişi bir toplumsal rolü gerçekleştirmek, her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve olgun ilişkiler kurmak, ana babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığını geliştirmek, ekonomik bir mesleğe hazırlanmak, evliliğe ve aile yaşamına hazırlanmak, kendine özgü bir fikir ve değer oluşturmak, kendi kimliğini oluşturmak (Gander,

¹ XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde (07-09 Ekim 2015) Sözel Bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, hulyasahin@gmail.com

³ Psk. Dan., Milli Eğitim Bakanlığı, Bandırma Merkez Anaokulu, turnel90@hotmail.com

Gardiner, 2004; Jessor, Turbin, Costa, Dong, Zhang, Wang, 2003; Siyez, 2007). Bu görevlerin başarılı bir biçimde yerine getirilmesi bireyin kendisi hakkında olumlu fikirlere ve olumlu duygulara sahip olmasını sağlayacaktır.

Ergenlik döneminde, ergenin kendisinin nasıl biri olduğu, neye benzediği, kendisi hakkında neler hissettiği, üzerinde en çok düşündüğü konulardandır (Çağlar, 1993). Bu bilgiler ışığında 'benlik saygısı' kavramının ergenlik dönemindeki bireyler için önemli hale geldiği söylenebilir. Bireyin kendine ilişkin benlik algısı, öz değerlendirmelerinin bütününden oluşmaktadır. Bireyin öz değerlendirmesinin olumlu ya da olumsuz olması benlik saygısı düzeyinin yüksekliğini veya düşüklüğünü belirtmektedir (Coopersmith, 1967; akt.: Aydoğan, 2015). Rosenberg (1979) düşük benlik saygısının, bireyin sosyal bağlamda deneyimlediği güvensizlik ve olumsuz değerlendirmeleriyle; yüksek benlik saygısının ise aile ve akran ilişkileri aracılığıyla oluşan destekleyici nitelikteki referans gruplarının varlığı ile geliştiğini vurgulamaktadır (akt.:Gökalp, 2009).

Ergenlik dönemindeki bireyler için aile ilişkileri kadar arkadaş ilişkileri de önem kazanmaktadır. Hatta bazı ülkelerde arkadaş ilişkilerinin aile ilişkilerinin önüne geçtiği söylenebilir (Cüceloğlu, 2006). Bu bilgiler ergenlik dönemi bireyleri için 'ebeveyn ve arkadaşla bağlanma' kavramının önemini düşündürmektedir. Bağlanma, John Bowlby tarafından belli bir figüre karşı özellikle stresli durumlarda yakınlık arama ve sürdürme eğilimi tarafından nitelendirilmiş sürekli duygusal bağ olarak tanımlanmıştır. Bowlby, bağlanmayı insanlar arasındaki uzun süreli bağlanma durumu olarak nitelendirir (Bowlby, 1969). Bowlby (1973), Bartholomew ve Horowitz (1991) sevmeye layık olmak ya da sevebilmek duygularının göstergesi olarak bağlanma stillerinin altında benlik kavramının yattığını vurgular. Bu bağlamda ergenlik dönemindeki bireylerin benlik saygılarının yüksek olmasının bağlanma stilleri ile ilişkili olabileceğini söylemek mümkündür. Ergenlik döneminde bireyin hem çocuklukta ebeveyni ile bağlanma ilişkisinin niteliği ön plana çıkmakta birey hem akranlarıyla yeni bağlanma ilişkileri kurmaktadır (Nickerson, 2002). Arkadaşları ile güvenli bağlanma ilişkisi kuran ergenlerin, psikolojik sağlıklarının daha iyi olduğu ve şiddet içeren davranışları daha az sergiledikleri gözlenmiştir (Steinberg, 2007).

Şiddet, ergenlik ve gençlik döneminde önemli bir davranış sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgisiz ana baba tutumları, yetersiz sosyal çevre ve toplumda şiddete maruz kalma (Cillessen, 2002), okul başarısızlığı ve antisosyal arkadaş gruplarıyla yakınlık kurma (Herrenkohl, Maguin, Hill, Havvkins ve Abbott, 2000), başarısız kimlik gelişimi gibi etkenler sonucunda ergen şiddet davranışlarında bulunabilmekte ve şiddete eğilimli olabilmektedir (akt.:Norşenli, 2009). Simons, Paternite ile Shore (2001) de ergenlerin benlik saygıları ve şiddet içeren davranışları arasında olumsuz ilişki bulmuş, benlik saygısının ana babaya bağlanma ve şiddet içeren davranışlar arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini belirlemiştir. Bir başka deyişle, bağlanma benlik saygısı ile olumlu, benlik saygısı da içeren davranışlarla negatif yönde ilişkilidir.

Rosenberg (1965), düşük benlik saygısına sahip olan kişilerin yüksek benlik saygısına sahip olan kişilere göre daha çökkün ve izole yaşadıklarını söylemiştir (akt.:Tunçelli, 2008). Buradan hareketle, ergenlik döneminde benlik saygısı ile ilişkili olduğu görülen tüm bu kavramlara ek olarak depresyonun da benlik saygısı ile ilişkili olduğu söylenebilir. Weissman (1985), depresyon durumlarında benlik saygısının düştüğünü ve depresyonun egonun güçsüzlük ve çaresizliğinin duygusal bir ifadesi olduğunu vurgulamıştır (akt.: Gür, 1996). Depresyon, ruhsal çöküntü anlamına gelmektedir. Depresyon, temelinde elem doğrultusunda artmış olan duygu durumunun bulunduğu, kimi kez belli bir nedene bağlı olmadan, kimi kez de günlük engeller karşısında ortaya çıkan, sınırları olan bir sendromdur (Köknel, 2005). Ergenlik dönemine ait bazı düşünce tarzları depresyonun oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Olayların sadece olumsuz yanlarına odaklanma, sorunların çözülemeyeceğini düşünme, mükemmeliyetçilik, umutsuzluk, kendini yetersiz görme ve beğenmeme depresyonun ergenlik döneminde görülmesini hızlandırabilmektedir (Tan,2008).

Alanyazında da görüldüğü gibi ergenlik dönemindeki bireylerin benlik saygıları ile depresyon, şiddet eğilimi ve ebeveyn/arkadaşa bağlanmanın ilişkili olabileceği düşünülebilir. Bu bağlamda bu çalışmada; özellikle liselerde yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları ve ebeveynlere yönelik konsültasyon hizmetlerine bir yön verebilmek için lise öğrencilerinde depresyon, şiddet eğilimi ve ebeveyn/arkadaşa bağlanmanın benlik saygısının anlamlı yordayıcısı olup olmadığını araştırmak amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışma, depresyon, şiddet eğilimi ve ebeveyn/arkadaşa bağlanmanın lise öğrencilerinin benlik saygısını yordama gücünü incelemektedir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir (Büyüköztürk ve ark., 2008). Tarama modelleri, geçmişte ya da şu anda varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Tarama modelleri araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesnenin tanımlanmaya çalışıldığı bir araştırma modelidir. Tarama modellerinden ilişkisel tarama modelleri ise, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2002).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Denizli ilinde üç farklı Anadolu lisesine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil edilen liselerde orta sosyoekonomik düzeye sahip öğrenciler ağırlıklıdır. Araştırma kapsamında 300 öğrenciye veri toplama araçları uygulanmış ancak veri temizleme işlemleri sonrasında çalışma grubundaki öğrenci sayısı 283'e düşmüştür. Çalışma grubunun 178'i kız (% 62.9) ve 105'i erkek (% 37.1)'tir. Öğrencilerin yaş ortalaması 15,39; yaşlarının standart sapma değeri ise 0,489'dur.

Veri Toplama Araçları

Rosenberg benlik saygısı ölçeği

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Rosenberg (1965), tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılmıştır. 12 alt kategoriden oluşan ölçek, çoktan seçmeli sorulardan oluşan 63 maddeli bir öz bildirim testidir. Bu çalışmada 10 maddeden oluşan "Benlik Saygısı" alt testi kullanılmıştır. Benlik saygısı alt ölçeğinin puanlanması şu şekildedir. Guttman ölçeği şekline göre düzenlenmiş on madde yer almaktadır. Puanlama şu şekilde yapılmaktadır: 1., 2. ve 3. sorular, 4. ve 5. soru, 9. ve 10. sorular birlikte değerlendirilmektedir. İlk üç sorudan herhangi ikisinden puan alıyorsa (2/3) bu kümeden bir puan almış olur. 4. ve 5. sorudan herhangi birinde puan alan şıklardan birini işaretlemişse yine bu kümeden de bir puan alır. 9. ve 10. sorular da 4. ve 5. gibi değerlendirilir. 6., 7. ve 8. soruların her biri kendi başlarına puan alır.

Ölçeğin değerlendirme sistemine göre puanlar sıfır ile altı arasında değişmektedir. Sıfır ile bir arasında alınan puanlar benlik saygısının yüksek, iki ile dört arasında alınan puanlar benlik saygısının orta ve beş ile altı arasında alınan puanlar benlik saygısının düşük olduğunu göstermektedir. Ülkemizde ergenler üzerinde benlik saygısı ile ilgili yapılan pek çok çalışmada Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin kullanılmakta ve ölçeğin güvenilirlik değerlerinin .75 ve .93 arasında değiştiği görülmektedir (Çeçen, 2008). Yine Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin test-tekrar test yöntemine göre güvenilirlik katsayısı .70 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada elde edilen iç tutarlılık Cronbach Alpha katsayısı .88'dir.

Şiddet eğilimi ölçeği

Şiddet Eğilimi Ölçeği Haskan (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte 1 tanesi tersine çevrilmiş (reverse) olmak üzere toplam 20 madde bulunmaktadır. Ölçek üçlü derecelendirmeli (3=her zaman, 2= bazen, 1=hiçbir zaman) olup öğrenciler maddelerin karşısındaki kendilerine uygun dereceyi seçerek o derecenin

altındaki parantezin içine çarpı işareti koyarak tepkide bulunmaktadır. Düz maddeler, olduğu gibi; tersine çevrilmiş madde ise tersinden puanlanmaktadır. ŞEÖ'den alınabilecek puan 20 ile 60 arasında değişmektedir. Yüksek puan bireyin şiddet eğiliminin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Hem bireysel hem grup halinde uygulanabilen ölçeğin cevaplandırılma süresi yaklaşık 15 dakikadır.

Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin psikometrik özelliklerine bakıldığında yapı geçerliğinin faktör analizi ile incelendiği görülmektedir. ŞEÖ'ye ilişkin KMO katsayısı .898 ve Bartlett testi anlamlı çıkmıştır. Faktörlerin her bir değişken üzerindeki ortak faktör varyansının .45 ile .68 arasında değiştiği görülmüştür. ŞEÖ'de öz değeri 1'den büyük olan 4 faktör saptanmıştır. ŞEÖ, toplam varyansın % 55.45'ini açıklamaktadır. Birinci faktörün tek başına varyansın % 33'ünü açıkladığı ve maddelerin faktör yüklerinin birinci faktörde .411 ile .670 arasında değiştiği izlenmiştir (Haskan, 2009).

Şiddet Eğilimi Ölçeğinin benzer ölçekler geçerliğini incelemek amacıyla Tuzgöl (1998) tarafından geliştirilen Saldırganlık Ölçeği (SÖ) kullanılmıştır. Saldırganlık Ölçeği ve Şiddet Eğilimi Ölçeği, Adana'da bir ortaöğretim okulunda okuyan 92 öğrenci tarafından doldurulmuştur. Saldırganlık Ölçeği ile ŞEÖ arasında pozitif yönde ve manidar düzeyde .64'lük bir korelasyon saptanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği ise iki yolla test edilmiştir: Birincisi, ölçeğin alpha güvenilirlik katsayısı bulunmuştur (Alpha = .87). İkincisi, ölçek üç hafta ara ile 140 öğrenciye iki kez uygulanmış ve böylece test tekrar test güvenilirlik katsayısı ($r_{XX}=.83$) olarak hesaplanmıştır. Geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin elde edilen kanıtlar, Şiddet Eğilimi Ölçeğinin orta öğretim öğrencilerinin şiddet eğilimlerini ölçmek amacıyla güvenle kullanılabilmesini göstermektedir (Haskan, 2009). Bu araştırmada elde edilen iç tutarlılık Cronbach Alpha katsayısı .81'dir.

Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa form

Anne-baba ve arkadaşlara bağlanmayı ölçmek için kullanılan "Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri" (EABE; Inventory of Parent and Peer Attachment), Armsden ve Greenberg (1987) tarafından geliştirilmiştir. Bu çalışmada, orijinali 28 maddeden oluşan EABE'nin Raja ve arkadaşları (1992) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Günaydın, Selçuk, Sümer ve Uysal (2005) tarafından yapılmış Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formu kullanılmıştır. Ölçek, ebeveyn ve akrana bağlanmayı ölçen iki alt ölçekten oluşmaktadır. Her iki ölçekte de birbirine benzer 12 madde bulunmaktadır (Örnek madde: "Anne/babam duygularına saygı duyar" ve "Arkadaşlarım duygularına saygı duyar"). Ölçek beş dereceli olarak değerlendirilmektedir (1 - Asla, 5 - Daima). EABE kısa formu, her biri dörder madde içeren Güven (örn., "Annem/babam duygularına saygı gösterir"), iletişim (örn., "Bir sorunum olduğunda ya da başım sıkıştığında bunu anneme/ babama anlatırım") ve Yabancılaşma (örn., "Anneme/babama kızgınlık duyuyorum") alt ölçeklerinden oluşmaktadır.

Ölçeğin ebeveyn formunun geçerlik güvenilirlik analizleri Günaydın, Selçuk, Sümer ve Uysal (2005) tarafından yapılmış ve hem anne hem de baba formlarının üniversite örneklemindeki iç tutarlılık katsayılarının yüksek olduğu bulunmuştur (sırasıyla, Cronbach $\alpha = .88$ ve .90). Ayrıca, ölçeğin anne ve baba formları arasındaki güçlü ilişki ve özsaygı değişkeniyle anne/babaya bağlanma arasında bulunan pozitif ilişki ölçeğin yapı geçerliği için destek olarak verilmiştir. Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'nin test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek için anne ve baba formları katılımcılardan rastgele seçilen bir gruba altı hafta sonra tekrar uygulanmıştır. Yapılan analizler sonunda EABE'nin yüksek düzeyde test-tekrar test güvenilirliği gösterdiği bulunmuştur. Aralıklı olarak ölçülen anneye bağlanma puanları arasında .87, babaya bağlanma puanları arasında ise .88 düzeyinde anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir ($p < .01$).

Bayraktar, Sayıl ve Kumru (2009) tarafından yapılan çalışmada ise her iki alt-ölçek için de iç tutarlılık katsayılarının lise ve üniversite örneklemlerinde yeterli düzeyde olduğu görülmektedir (Akrana bağlanma alt-ölçeği için lise örnekleminde .73; üniversite örnekleminde .79; Ebeveyne bağlanma alt-ölçeği için lise örnekleminde .84; üniversite örnekleminde .88). Ölçeklerden alınan yüksek puanlar güvenli bağlanmayı,

düşük puanlar ise güvensiz bağlanmayı göstermektedir. Bu çalışmada elde edilen iç tutarlılık Cronbach Alpha katsayıları arkadaşla bağlanma alt ölçeği için .81, anneye bağlanma alt ölçeği için .89, babaya bağlanma için ise .92 bulunmuştur.

Beck depresyon ölçeği

Beck (1961) tarafından geliştirilen bu ölçek kişinin algıladığı depresif belirtileri nicel olarak değerlendiren, depresyonda görülen vejetatif, duygusal, bilişsel ve motivasyonel alanlarda ortaya çıkan belirtileri ölçen 21 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Her belirti kategorisi dört kendini değerlendirme maddesinden oluşmaktadır. Beck Depresyon Ölçeğinde 17 ve üstü puan alanların bir risk grubu oluşturabileceği öne sürülmektedir. Ölçekten alınabilen en düşük puan sıfır, en yüksek puan 63'tür. Ölçekten alınan düşük puanlar depresif belirtilerin az olduğunu, yüksek puanlar ise çok olduğunu ifade etmektedir. Ülkemizde üniversite öğrencilerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Hisli ve arkadaşları (1989) tarafından yapılmıştır. Ergenlerde depresyonun şiddetini ölçmek için yaygın olarak kullanılan bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe ve İngilizce formları, her iki dili de iyi bilen 58 kız öğrenciye uygulanmıştır. Yirmi sekiz kişilik bir gruba testin önce Türkçe, bir hafta sonra da İngilizce formu verilmiş; diğer 30 kişilik gruba bu işlemin tersi yapılmıştır. İki form arasındaki korelasyon katsayıları .81 ve .73 olarak bulunmuş; Türkçe formun, İngilizce formu ile iyi bir uyum içinde olduğuna karar verilmiştir (Savaşır ve Şahin, 1997). Bu çalışmada ölçeğin elde edilen iç tutarlılık Cronbach Alpha katsayısı .89'dur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım sayıltısı basıklık ve çarpıklık katsayısı ile incelenmiştir. Chou ve Bentler (1995), Curan, West ve Finch (1996) ve Pallant (2001) basıklık ve çarpıklık değerleri ± 2 ve ± 7 aralıklarında olduğunda, verilerin normal dağılım gösterdiğini belirtmişlerdir. Buna göre verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Değişkenler arasında otokorelasyon olup olmadığı incelemek için hesaplanan Durbin-Watson katsayısı ($d=1,895$), değişkenler arasında otokorelasyon olmadığını göstermektedir. Durbin-Watson katsayısının 1,5-2,5 değerleri arasında olması otokorelasyon sorunu olmadığı şeklinde yorumlanabilir (Kalaycı, 2009). Ayrıca bağımsız değişkenler arasında regresyon analizini uygun olmayan bir çoklu bağlantı sorununun olup olmadığı varyans büyütme faktörü (VIF: 10'dan büyük olmaması), tolerans değerleri (condition index; 30 değerini geçmemesi) ile de incelenmiştir. Varyans büyütme faktörü (VIF) değeri 1.23 ile 1.81 arasında değişmektedir. Tolerans değeri ise .55 ile .82 aralığındadır. Elde edilen bu değerler, analizin çoklu bağlantı problemine sahip olmadığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2007). Bu işlemlerin ardından verilerin analizinde, aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Analiz yapılmadan önce veri setinde; artık (sapma, residual) değerler üzerinden artı eksi ± 3 standart sapma dışında kalan uç değerlerin (outliers) olup olmadığına bakılmış ve uç değer olmadığı görülmüştür. Benlik saygısı, depresyon, şiddet eğilimi ve bağlanma puanlarına ilişkin Pearson Korelasyon katsayıları ve betimsel istatistik sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler ve Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Benlik Saygısı	1											
2. Depresyon	-,532**	1										
3. Şiddet Eğilimi	-,163**	,234**	1									

4.Anneye Yabancılaşma	-,392**	,416**	,315**	1									
5.Babaya Yabancılaşma	-,354**	,443**	,265**	,520**	1								
6.Arkadaşa Yabancılaşma	-,407**	,317**	,135**	,201**	,243**	1							
7.Anneye Güven	,275**	-,326**	-,325**	-,734**	-,347**	,157**	1						
8. Babaya Güven	,267**	-,393**	-,335**	-,375**	-,747**	,260**	,430**	1					
9.Arkadaşa Güven	,486**	-,471**	-,174**	-,288**	-,409**	,597**	,213**	,353**	1				
10.Anneye İletişim	,330**	-,356**	-,276**	-,703**	-,379**	,259**	,739**	,362**	,289**	1			
11.Babayla İletişim	,318**	-,392**	-,230**	-,359**	-,744**	,265**	,308**	,753**	,403**	,439**	1		
12.Arkadaşla İletişim	,282**	-,263**	-,186**	-,193**	-,209**	,633**	,174**	,192**	,489**	,185**	,173**	1	
Ortalama	29,24	16,33	34,86	8,76	9,40	9,61	15,26	15,31	13,06	14,56	13,40	14081	
Standart sapma	5,88	10,88	6,17	3,74	4,36	2,99	3,46	4,35	2,95	3,68	4,30	2,91	
Basıklık	,200	,696	,745	-,514	-,444	,046	,683	,093	-,240	-,115	-,665	,638	
Çarpıklık	-,548	,952	,782	,525	,655	,494	-1,046	-,970	-,172	-,618	-,364	-,641	

P<0.01 d=1,895

Tablo 1' e göre, Benlik saygısı, depresyon, şiddet eğilimi ve bağlanma puanlarının basıklık değerleri .046 ile .093 arasında, çarpıklık değerlerinin ise -.172 ile - 1.046 arasında olduğu görülmektedir. Bu değerler kabul edilebilir sınırlar içindedir. Ayrıca, Tablo 1 incelendiğinde bağımsız değişkenlerin birbiriyle ve bağımlı değişkenle 0,80 değerini geçmeyen korelasyonlara sahip olduğu görülmektedir (Büyüköztürk, 2007). Pearson Korelasyon katsayılarının yönü incelendiğinde, benlik saygısının depresyon, şiddet eğilimi ve anneye/babaya/arkadaşa yabancılaşma puanları arasında negatif anlamlı, anneye/babaya/arkadaşa güven ve anne/baba/arkadaşla iletişim arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bulgulara göre; veriler aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi için gerekli varsayımları karşılamaktadır.

Lise öğrencilerinde; depresyon, şiddet eğilimi ve anne/baba/arkadaşa güven/yabancılaşma/iletişimin benlik saygısının anlamlı yordayıcıları olup olmadığını sınamak için yapılan aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmış ve analizin sonucunda dört ayrı anlamlı model elde edilmiştir (Tablo2).

Tablo 2. Benlik Saygısının Yordayıcılarının Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Sh	β	t	P	R	R ²
Birinci Aşama							
Sabit	33,945	,535		63,396	.000	.53	.28
Depresyon	-,288	,027	-,532	-10,545*	.000		
İkinci Aşama							

Sabit	24,813	1,719		14,434	.000		
Depresyon	-,211	,029	-,390	-7,165*	.000	.60	.35
Arkadaşa Güven	,603	,108	,303	5,562*	.000		
Üçüncü Aşama							
Sabit	27,190	1,833		14,833	.000		
Depresyon	-,177	,031	-,327	-5,770*	.000	.62	.38
Arkadaşa Güven	,562	,107	,282	5,242*	.000		
Anneye Yabancılaşma	-,274	,082	-,174	-3,335*	.000		
Dördüncü Aşama							
Sabit	32,376	2,651		12,213	.000		
Depresyon	-,173	,030	-,321	-5,719*	.000		
Arkadaşa Güven	,384	,125	,193	3,069*	.000	.63	.40
Anneye Yabancılaşma	-,269	,081	-,171	-3,312*	.002		
Arkadaşa yabancılaşma	-,308	,115	-,156	-2,682*	.035		
Birinci aşama: $F_{(1-2817)} = 111,19$; * $P < .001$							
İkinci aşama: $F_{(2-280)} = 76,99$; * $P < .001$							
Üçüncü aşama: $F_{(3-279)} = 56,88$; * $P < .001$							
Dördüncü aşama: $F_{(4-278)} = 45,40$; * $P < .001$							
d=1,895							

Tablo 2’de aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizinin dört aşamada tamamlandığı ve varyansa katkıları bakımından depresyon, arkadaşına güven, anneye yabancılaşma ve arkadaşına yabancılaşmanın lise öğrencilerinin benlik saygılarının önemli yordayıcıları olduğu görülmektedir. Birinci aşamada sadece depresyon toplam varyansın %28’ini açıklamaktadır ($R=.53$, $R^2=.28$, $F_{(1-281)} = 111,19$; $P < .001$). İkinci aşamada arkadaşına güven modele dâhil olduğunda açıklanan varyans %35’e yükselmiştir ($R=.60$, $R^2=.35$, $F_{(2-280)} = 76,99$; $P < .001$). Üçüncü aşamada anneye yabancılaşmanın dâhil olduğu model varyansın % 38’ini açıklamıştır ($R=.62$, $R^2=.38$, $F_{(3-279)} = 56,88$; $P < .001$) ve son olarak dördüncü aşamada arkadaşına yabancılaşma analize dâhil edilmiş açıklanan varyans %40’a yükselmiştir ($R=.63$, $R^2=.40$, $F_{(4-278)} = 45,40$; $P < .001$). Yordayıcı değişkenlerin regresyon katsayılarının işaretlerine bakıldığında depresyon, anneye yabancılaşma ve arkadaşına yabancılaşma ile benlik saygısı arasında negatif anlamlı bir ilişki, arkadaşına güven arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, dört aşamadan oluşan model toplam varyansın % 40’ını açıklamaktadır.

Tartışma

Bu çalışmada, lise öğrencilerinde benlik saygısının yordayıcısı olarak depresyon, bağlanma ve şiddet eğilimi incelenmiştir. Araştırma sonuçları, benlik saygısının depresyon, şiddet eğilimi ve anneye/babaya/arkadaşa yabancılaşma puanları arasında negatif anlamlı, anneye/babaya/arkadaşa güven ve anne/baba/arkadaşla iletişim arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ayrıca, araştırma sonuçlarına göre depresyon, arkadaşına güven, anneye yabancılaşma ve arkadaşına yabancılaşma lise öğrencilerinin benlik saygılarının önemli yordayıcılarıdır. Bu sonuçlara ek olarak; depresyon, anneye yabancılaşma ve arkadaşına yabancılaşma ile benlik saygısı arasında negatif anlamlı bir ilişki, arkadaşına güven arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bir başka ifade ile depresyon, arkadaşına ve anneye yabancılaşma düzeyi daha yüksek olan lise öğrencilerinin benlik saygısı daha düşük; arkadaşına güven puanı daha yüksek olan lise öğrencilerinin benlik saygısı daha yüksektir.

Araştırma sonuçlarında, arkadaşına güven, anneye yabancılaşma ve arkadaşına yabancılaşma lise öğrencilerinin benlik saygılarının önemli yordayıcıları olduğu görülmüştür. Bir başka ifade ile lise dönemindeki bireyin ebeveyn ve arkadaşına bağlanma biçimi benlik saygısı üzerinde etkilidir. Bu sonuç alanyazınla da tutarlıdır. Anne, babanın ve arkadaşlarının ergenle olan ilişkisi ergenin benlik değerine katkıda bulunur (Kulaksızoğlu, 2002). Rosenberg (1965) de, ergenlikte olumlu benlik imgesinin gelişimini etkileyen faktörler olarak sosyal çevre ve aile ortamını belirtmektedir (akt.: Gökalp, 2009). Anneye ve babaya bağlanma düzeyi yükseldikçe ergenlerin benlik saygısı düzeyi de yükselmektedir (Günaydın, Selçuk, Sümer ve Uysal, 2005; Türktan, 2004). Güngör'ün (2000) araştırmasında da, güvenli bağlanan ergenlerin güvensiz (korkulu, saplantılı ve kayıtsız) bağlananlara oranla; benlik değerlendirmeleri açısından en avantajlı grup olduğu sonucu elde edilmiştir. Yine ebeveyne ve akrana güvenli bağlanmanın sosyal etkileşimlerde yeterlikle (Buhrmester, 1990) ve benlik saygıyla (Bayraktar, Sayıl ve Kumru, 2009; Laible, Carlo ve Roesch, 2004; Wilkinson, 2004) olumlu yönde ilişkili olduğu alanyazındaki farklı çalışmalarda elde edilmiştir. Bu bağlamda ergenlik dönemindeki bireylerin benlik saygılarının yüksek olmasında hem arkadaşlarının hem de anne babalarının rolü olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, bu araştırma sonuçlarının bizim araştırmamızda elde ettiğimiz bağlanmanın benlik saygısını yordayıcı olması bulgusu ile tutarlılığı dikkat çekmektedir.

Araştırmanın başka bir sonucu ise lise öğrenim çağındaki bireylerde depresyon ile benlik saygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin ve depresyonun benlik saygısının yordayıcısı olmasıdır. Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında, ergenlik dönemindeki bireylerde depresyon ve benlik saygısının negatif yönde anlamlı olduğu görülmektedir (Gür, 1996; Siyez, 2003). Yılmaz (2004) da işitme engelli ergen öğrencilerle yaptığı araştırmada benlik saygısı ve depresyon arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Yine yapılan çalışmalar çocukluk döneminde depresyonun sık görülmediğini, ancak ergenliğin başından itibaren hızla arttığını göstermektedir. Aile içi ilişki sorunları, anne-babada psikopatoloji, olumsuz yaşam olayları ve düşük benlik saygısının çocuk ve ergen depresyonuyla ilişkili olduğu gösterilmiştir (Öy, 1995). Buradan hareketle; ergenlik döneminde depresyonun görülme sıklığının artmasında düşük benlik saygısının, aile içi sorunların ve olumsuz yaşam olaylarının rolü olduğunu söylemek mümkündür. Diğer taraftan depresyonun benlik saygısını yordayıcılığı yanında düşük benlik saygısının da depresyonla ilişkili olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, depresyon ve benlik saygısının karşılıklı bir ilişki içinde olduğu düşünülebilir.

Elde edilen bir başka sonuç ise lise öğrenim çağındaki bireylerde şiddet eğiliminin benlik saygısını yordadığı ve aralarında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğudur. Alanyazında da benzer bulguların varlığı dikkat çekmektedir. Hüsmen (2007) tarafından 1499 lise ikinci sınıf öğrencisi üzerinde yapılan araştırmaya göre, benlik saygısı düzeyleri yüksek öğrencilerin, şiddet içeren davranış düzeylerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Koçak (2008) ergenlerle yaptığı çalışmada benlik saygısı düşüklüğünün öfke ve şiddet içeren davranışlar ile birlikte olduğunu bildirmiştir. Sonuç olarak kimi araştırmalarda benlik saygısı şiddet eğilimini ve şiddet içeren davranışları yordayıcı kimi araştırmalarda da şiddet eğilimi ve şiddet içeren davranışlar benlik saygısını yordayıcı olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, şiddet eğilimi ve benlik saygısının karşılıklı etkileşim içinde oldukları söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, depresyon, arkadaşına güven, anneye yabancılaşma ve arkadaşına yabancılaşmanın lise öğrencilerinin benlik saygılarının önemli yordayıcıları olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuç, kişilik gelişimi için kritik bir öneme sahip ergenlik dönemindeki lise öğrencilerine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin, öğretmen ve velilere yapılacak konsültasyon hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesinde göz önünde bulundurulabilir. Sonuçlar, ergenlik döneminde arkadaşlarla olan ilişkilerin önemli olduğunu vurgulayan alan literatürü ile örtüşmektedir. Bu bağlamda, lise öğrencilerinin benlik saygılarının gelişimini desteklemek için, arkadaşlık ilişkilerini geliştirmeye yönelik sosyal beceri eğitimleri verilebilir. Ayrıca, lise öğrencilerin yaşadığı sorunların çözümünde ya da yaşanabilecek sorunları önlemek

amacıyla akran arabuluculuk yönteminin okul psikolojik danışma ve rehberlik servislerince kullanılması önerilebilir.

Kaynakça

- Aydoğan, E. (2015). *Annesi çalışan 8-11 yaş arası çocuklarda benlik saygısı ve bağlanma biçiminin araştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.
- Bayraktar, F., Sayıl, M. ve Kumru, A. (2009). Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısı: ebeveyn ve akrana bağlanma, empati ve psikolojik uyum değişkenlerinin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 48-63.
- Bowlby, J., (1973). *Attachment and loss* (Vol. 2). Separation. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma* (1. baskı). (T.V.Soylu, Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Buhrmester, D. (1990). Intimacy of friendship, interpersonal competence, and adjustment during preadolescence and adolescence. *Child development*, 61(4), 1101-1111.
- Büyüköztürk, S. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, S., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. A., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Chou, C.P. & Bentler, P. M. (1995). *Estimates and Tests in Structural Equation Modelling*, Rick H. Hoyle (eds.). Structural Equation Modelling: Concepts, Issues and Applications, CA: Sage.
- Curan, P.J., West, S.G. & Finch, J.F. (1996). The robustness of test statistics to non-normality and specification error in confirmatory factor analysis. *Psychological Methods*, 1(1), 16-29.
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranışı: psikolojinin temel kavramları* (15. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlar, G.A. (1993). *Kekemelerde Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çeçen, A. R. (2008). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük (tutarlılık) duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 4 (1), 19-30.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adolesanlarda Benlik Saygısı*. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi. Ankara.
- Gander, J. M., Gardiner, W. H. (2004). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (A. Dönmez, N. Çelen, B. Onur, Çev.) Ankara: İmge kitabevi.

- Gökalp, Z. (2009). *Lise öğrencilerinde anne ve baba ile ilişkilerin benlik saygısını yordama gücü ve bazı demografik değişkenlerle ilişkilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Günaydın, G., Selçuk, E., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formunun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8 (16), 13-23.
- Güngör, D. (2000). *Bağlanma Stilleri ve Zihinsel Modellerin Kuşaklarası Aktarımında Anababalık Stillerinin Rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gür, A. (1996). *Ergenlerde depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Haskan, Ö. (2009). *Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Hüsman, Z. (2007). *Lise ikinci sınıf öğrencilerinin şiddet deneyimlerinin nitelik ve nicelik açısından tetkiki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Jessor, R., Turbin, M., Costa, F. M., Dong, Q., Zhang, H. ve Wang, C. (2003). Adolescent Problem Behavior in China and United States: A Cross-National Study of Psychosocial Protective Factors. *Journal of Research on Adolescence*, 13(3), 329- 342.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik uygulamaları*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Karasar, N.(2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaplan, B. (2012).*Ergenlerde Bağlanma ve Saldırganlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Koçak E. (2008). *Ergenlerde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve sürekli öfke ve öfke ifade tarzlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Köknel, Ö. (2005). *Depresyon* (6. Baskı).İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kulaksızoğlu, A. (2002). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Laible, D. J., Carlo, G., & Roesch, S. C. (2004). Pathways to self-esteem in late adolescence: The role of parent and peer attachment, empathy, and social behaviours. *Journal of Adolescence*, 27(6), 703-716.
- Nickerson, A. (2002). *Parent and peer attachment in middle childhood and early adolescence for psychological well-being*. Doktora Tezi, University of South Carolina, United States.
- Norşenli, F. (2009). *Ortaöğretim kurumlarında öğrenciler arasında yaşanan şiddetin türü, yaşanma sıklığı ve nedenleri (Ankara ili örneği)*.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öy, B. (1995). Çocuk ve Ergenlerde Depresyon Epidemiyolojisi ve Risk Etkenleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 2(1), 40-45.
- Pallant, J. (2001). *SPSS Survival Manual*. Buckingham: Open University Press.
- Simons, K. J., Paternite, C. E., & Shore, C. (2001). Quality of parent/adolescent attachment and aggression in young adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 21(2), 182-203.

- Siyez, D.M. (2003). *Duygusal istismara maruz kalan ve kalmayan ergenlerin benlik algıları ile depresyon ve kaygı düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Siyez, D. M. (2007), Lise öğrencilerinde problem davranışların görülme sıklığı: İzmir örnekleme, *Türk PDR Dergisi*, 3(28), 15- 31.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik* (F.Çok, Çev.) İstanbul: İmge Yayınları.
- Tan, O. (2008). *Çocuk ve ergende depresyon*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tunçelli, B. (2008). *Sinir kişilik bozukluğu tanısı almış ve almamış kadınların benlik saygısı, öfke, kendini ayarlama ve kaygı değişkenleri bakımından karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Türktan, Ş. (2004). *İstanbul ili 6. sınıf öğrencilerinin aileye bağlanma düzeyleri ile algılanan özgüvenleri ve okul başarıları arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Wilkinson, R. B. (2004). The role of parental and peer attachment in the psychological health and self-esteem of adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 33(6), 479-493.
- Yılmaz, F. (2004). *İşitme engelli adölesanların benlik kavramı ve depresyon belirti düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Extended Abstract

Purpose

Students who go to high school are in the adolescence period in terms of developmental period. Adolescence is one of the most complex periods we encounter in life as well as is the transition period to adulthood where many social and biological changes take place. Adolescence is a time when many changes have taken place in terms of the physical, social and psychological development of the individual. Adolescence is a period when many changes take place in terms of the physical, social and psychological development of the individual. Accepting these changes and themselves for the individuals in this adolescence period are important with regards to their self-esteem. During adolescence, the adolescent thinks about what he is like, what he looks like, what he feels about himself are the most popular subjects he thinks. In the light of this information, it can be said that the concept of 'self esteem' becomes important for the individuals in adolescence. The self-perception of the individual consists of the whole of self-evaluations. The positive or negative self evaluation of the individual indicates the level of self-esteem is high or low. Again, it is emphasized that low self-esteem is associated with the insecurity and negative evaluations experienced by the individual in the social context; and high self esteem is developed through the existence of supporting reference groups which are constituted by family and peer relations.

Self-esteem, according to Rosenberg (1965) is individual's positive or negative attitude to himself or herself. Rosenberg (1979) suggests that low self-esteem develops with the insecurity and negative evaluations the individual experiencing in the social context and high self-esteem develops with Supportive reference groups formed through peer relations. This information suggests the importance of the concept of 'attachment to parents and friends' for adolescent individuals. Attachment was defined by John Bowlby as a persistent emotional bond characterized by a tendency to seek and maintain closeness in a particularly stressful situation.

Bartholomew and Horowitz (1991) emphasize that self-concept lies beneath the attachment styles as a sign of the emotions of adorableness and to love. In this context, It is possible to say that the high self-esteem of the individuals in adolescence may be related to attachment styles. In adolescence, the quality of the relationship between the individual and the parent in the childhood comes into prominence and the individual establishes new attachment relationships with his or her peers. It has been observed that adolescents who establish a safe attachment relationship with their friends have a better psychological health and less violent behaviors.

Simons, Paternite and Shore (2001) found a negative relationship between adolescents' self-esteem and violent behaviors, and stated that self-esteem mediated parental bonding and violent behavior. In addition to all these concepts that appear to be related to self-esteem during adolescence, depression may also be referred to as another concept that may be related to self-esteem. Weissman (1985) emphasized that self-esteem falls in depressed situations and that depression is an emotional expression of the weakness and helplessness of the ego.

Some thoughts of adolescence play an important role in the formation of depression. Focusing only on the negative aspects of events, thinking that problems can not be solved, perfectionism, hopelessness, feeling incompetent and not liking himself/herself can accelerate the depression adolescence period.

As seen in the literature, it can be thought that the self esteem of individuals who are in adolescence may be related to their depression, violence tendency and attachment.to the parent / friend. From this point of view, it is the aim of this research to investigate whether depression, violence tendency and attachment to parent / friend in high school students are significant predictors of self-esteem.

Method

The study group consisted of 178 female (62.9%) and 105 male (37.1%), totally 283 students attending three different anatolian high schools in Denizli. Data were collected using Rosenberg self-esteem scale, Violence tendency scale, Parent and friend attachment inventory short form, Beck depression scale and the personal information form created by the researcher. The analysis of the data was done by SPSS program, using a stepwise multiple linear regression analysis. Binary correlations between variables were examined to determine whether there are multicollinearity between independent variables. The relationship between variables was analyzed by Pearson correlation analysis.

Findings and Discussion

The results of the research show that self-esteem is negatively correlated between depression, violent tendency and the alienation to mother / father / friend scores; and positively correlated between trust to mother/father/friend and communicatiın with mother/father/friend. Besides, according to the results of the research depression, trust to friend, alienation to mother and alienation to friend are important predictors of self esteem of high school students.

In addition to these results, it is seen that there is a negative meaningful relationship between depression, maternal estrangement, friend alienation and self-esteem; and positive meaningful relationship between self-esteem and trust to friend. In the literature, It is stated that friendship relations of the individuals are as important as the affinity to the parents in adolescence and being connected to the friends as well as being connected to the parents becomes prominent. Furthermore, when the literature is examined, it is seen that self esteem of the individuals who are in adolescence are related to the attachment to their parents and friends, the tendency to violence and depression. In this context, the results obtained in the research are consistent with the literature.

In the research results, trust to friend, alienation to mother and alienation to friend were found to be important predictors of self esteem of high school students. In other words, the way the high school student attaches to parents and friends is influential on self-esteem. This result is also consistent with the field. The relationship of the mother, father and friends to the adolescent contributes to the self-worth of the adolescent.

The social environment and the family environment are mentioned as factors affecting the development of positive self image in adolescence. As the level of attachment to the mother and child increases, the level of self-esteem of the adolescents also increases. In a study conducted, it was found that the safer adolescents were more likely the most advantageous group in terms of self-evaluations than the insecure (fearful, obsessive, and indifferent) adolescents.

It has also been found in various studies that secure attachment to parent and peer is positively related to competency in social interactions and self-esteem. In this context, it is possible to say that both adolescents' friends and their parents have a role in the high self-esteem of the individuals that are in adolescence. Moreover, it is noteworthy that the results of these researches are consistent with the finding that attachment is a predictive of self-esteem, which we have achieved in our research.

Another consequence of the research is that depression and self-esteem is negatively associated in high school students and depression is a predictor of self-esteem. When we look at studies in the field, it is seen that depression and self-esteem are associated significantly in adolescent individuals. Again, in a study conducted with hearing impaired students, it was found that there is a significant negative correlation between self-esteem and depression.

Again, studies show that depression is not common in childhood, but it increases rapidly from the beginning of adolescence. Family relationship problems, psychopathology in parents, adverse life events and low self-esteem have been shown to be associated with child and adolescent depression. Thus, it is possible to say that low self-esteem, family problems and negative life events play a role in increasing the frequency of depression in adolescence. On the other hand, it is seen that depression is a predictor of self-esteem and low self-esteem is associated with depression. As a result, it can be considered that depression and self-esteem are in a reciprocal relationship.

Another result is that tendency to violence in high school students predicts self-esteem and there is a significant negative relationship between them. The presence of similar findings in the literature is also remarkable. For example; According to the research conducted on 1499 high school second-year students, violent behaviour levels were observed to be lower in high school students having high self-esteem. Another study with adolescents reported that low self-esteem was associated with anger and violent behavior. As a result, in some studies self-esteem has been reported to predict violence tendency and violent behavior, and in some studies violence tendency and violent behavior have been reported to predict self-esteem. In this context, it can be said that violence tendency and self-esteem interact.

Result

In the study, depression, trust in friends, alienation to mother and alienation to friend were found to be important predictors of self esteem of high school students. The result can be considered in the planning and execution of psychological counseling and guidance services for high school students who are in adolescence that has a critical importance for personality development, and consultation services for teachers and parents. The results are in line with the field literature, which emphasizes the importance of relationships with friends during adolescence. In this context, social skills training can be given to improve friendship relationships in order to support the development of high school students' self esteem. It may also be advisable to use peer mediation in school psychological counseling and guidance services in order to solve the problems experienced by high school students or to avoid any problems that may be experienced.